

הלכות המשחקים בשבת

ילדים יקרים!

קצור דיני המשחקים המגש לפניכם, כולל בתוכו כללים חשובים בדיני המשחקים בשבת. יש משחקים שאסורים מחמת אסורי שבת או גזרת חכמים שלא יעבר על אסורי שבת, ויש משחקים שאמנם מצד אסורי שבת מתר לשחק בהם, אך יש במהותם זלזול בכבודה של השבת וקדשתה, ומאד ראוי שלא לשחק בהם בשבת¹. דינים וכללים אלו הם המקורות לכל פסקי המשחקים שבספר.

משחקים שהפעלתם על ידי חשמל:

- א. משחק שהשמוש בו הוא על ידי חבור לחשמל או בטריות כגון מכוניות שונות, אסור לשחק בו בשבת, ודינו כדין כלי שמלאכתו לאסור².
- ב. אמנם אם רוצה לשחק בו בלא הפעלת החשמל מתר, מפני שנחשב כטלטול "לצרך גופו" שהתירו חכמים בכלי שמלאכתו לאסור³. ונכון מאד להוציא את הבטריות מערב שבת, כדי שלא יכשל בהפעלת החשמל בשבת⁴.
- ג. משחקים חשמליים שמקפידים עליהם שלא ישתמשו בהם אלא כדרךכם, דינם כמוקצה מחמת חסרון כים ואסור לטלטלם כלל⁵.

משחקים שהפעלתם על ידי קפיץ:

- ד. משחקים שהפעלתם על ידי שמסובבים קפיץ, יש מתירים לשחק בהם בשבת, ואולם רבים נהגו להמנע מהם⁶.
- ה. משחקים שיוצאים מהם נצוצות אש או שמשימיעים מנגינה בעת פעלתם, יש לאסר את השמוש בהם בשבת⁷.

¹ משחקים רבים אין להם מקורות מפורשים בפוסקים לאסרם בשבת, אך כל בר לבב יכול להבחין שיש בהם זלזול לשבת, ואף אם אינו מרגיש שיש בכך זלזול, מן הראוי שישאל בזה למורה הוראה מובהק.
² דעת הפוסקים שכלי אשר עצם השמוש בו מותר בשבת, אולם הפעלתו כרוכה באיסור כגון מאורר ומשחקים חשמליים, יש לדנו ככלי שמלאכתו לאסור. ואמנם יש שרצו לדנו ככלי שמלאכתו להיתר, אך להלכה נראה לדנום ככלי שמלאכתו לאסור. ואע"פ שבדיני כלי שמלאכתו לאסור הבאנו ש"י"א שאם אין בו תשמיש היתר כלל דינו כמוקצה מחמת גופו, נראה שכיון שהיא מחלוקת גדולה יש להקל בזה לגבי ילדים פחות מגיל מצוות, ובספר אורחות שבת פ"ט הערה ע"ז כתבו שאצל ילדים ברוב המשחקים יש שמושי היתר היינו שמשחקים בלא ההפעלה החשמלית.
³ במ"ב סימן ש"ח סק"ג מבואר, שאם יש לו כלי אחר אסור להשתמש בכלי שמלאכתו לאסור, אך אצל ילדים ברוב המקרים, כשחפצים להשתמש דוקא במשחק מסויים, א"א להביא להם תחליף, ולכן יש להקל להם בזה שישחקו בדרך של היתר במשחקים אלו.
⁴ אם הילדים גדולים וזהירים שלא לחוץ על כפתור ההפעלה אין צורך להוציא הבטריות, אך בילדים קטנים חשוב לעשות כן שלא יבואו לידי מכשול.
⁵ כוונת הדין: למשחקים יקרים שאף ההורים מקפידים שלא ישחקו בהם אלא בנתונים מסויימים כדי שהמשחק ישמר, ואינם נותנים רשות לקחת חלקים מהמשחק לשחק בהם באופן שונה, ופעמים רבות יש לו מקום קבוע במדף שמור ולא ביחד עם שאר המשחקים, כך שניכר מההתייחסות למשחק שמקפידים עליו, ולכן דינו כמוקצה מחמת חסרון כים.
⁶ בספר אורחות שבת פ"ח הערה ק"ל הביאו בשם הגר"י"א אלישיב זללה"ה שאסר בזה, ואילו דעת הגר"ש"ז אויערבאך זללה"ה שיש צדדים להקל, ובספר שש"כ פט"ז הי"ד כתב שאין למחות ביד המיקל בזה, אמנם רבים נהגו לפרוש ממשחקים אלו בשבת, ובפרט בימינו שיש ריבוי משחקים בלא צורך להכנס למחלוקת הפוסקים.
⁷ בספר שש"כ שם כתב שבאופן שיש ניצוצות או קולות ודאי שיש לאסור.

